

Štátny pedagogický ústav
Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie

Výchovno-vzdelávací program
žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
v základnej škole

Program pre intelektovo nadaného žiaka

Vypracovali: PhDr. Jana Jurášková, PhD. a PhDr. Vladimír Dočkal, CSc.

Schválilo Ministerstvo školstva SR dňa 25. augusta 2005
pod č. CD-2005-19373/26374-1:091
s platnosťou od 1. septembra 2005

Úvod

Pedagogická teória pokladá nadané deti za žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Naša legislatíva takto upravila postavenie intelektovo nadaných žiakov článkom II zákona č. 5/2005 Z.z. s účinnosťou od 1. februára 2005. Tým sa pre nich otvorili všetky možnosti špeciálnej výchovy a vzdelávania, vrátane individuálneho postupu podľa výchovno-vzdelávacieho programu pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Výchovno-vzdelávací program žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je metodický a informatívny materiál pre pracovníkov základných škôl, v ktorých sú integrovaní takíto žiaci. Plnohodnotný výchovno-vzdelávací proces žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je potrebné organizačne a materiálne zabezpečiť. Program je východiskovým materiálom, ktorý má za cieľ metodicky usmerniť riaditeľa školy, učiteľov a iných odborných pracovníkov, informovať ich o tom, aké špecifické podmienky je potrebné na škole vytvoriť a ako špecificky postupovať vo výchovno-vzdelávacom procese žiaka, aby tento mal možnosť dosiahnuť úroveň vzdelania primeranú jeho individuálnym predpokladom. Zároveň je zdrojom informácií pre pedagogických a iných odborných pracovníkov, ktorí v procese výchovy a vzdelávania prichádzajú do kontaktu so žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Prvá časť tohto programu má teoreticko-informatívny charakter. Na všeobecnej úrovni poskytuje informácie o vlastnostiach intelektovo nadaného dieťaťa, o špecifikách jeho správania a dôsledkoch jeho nadania, ako sa prejavujú v procese výchovy a vzdelávania. Ďalšou súčasťou sú na všeobecnej úrovni definované odporúčania pre postup učiteľa vo výchovno-vzdelávacom procese, ktoré je potrebné konkrétne aplikovať s ohľadom na individuálne potreby toho-ktorého žiaka.

Časť **Individuálny výchovno-vzdelávací plán** sa vypracováva jednotlivo pre každého nadaného žiaka a zohľadňujú sa v nej jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Za vypracovanie plánu je zodpovedný triedny učiteľ. Z odborného hľadiska je za vypracovanie zodpovedný pedagóg špecializovaný na prácu s nadanými deťmi*, ktorý podľa potreby spolupracuje so školským psychológom, pedagogicko-psychologickou poradňou, prípadne ďalšími školskými poradenskými zariadeniami. Podkladom pre vypracovanie individuálneho výchovno-vzdelávacieho plánu sú vyšetrenia psychológa, špeciálneho (špecializovaného) pedagóga, v prípade potreby aj lekára alebo iného odborníka. Pri vypracovávaní plánu možno spolupracovať aj s ďalšími pedagogickými a odbornými pracovníkmi školy.

Formulár individuálneho výchovno-vzdelávacieho plánu sa vyplní do dvoch mesiacov od začiatku školského roka alebo od prijatia žiaka do školy. Prípadné zmeny sa do neho zaznamenávajú priebežne. V jednotlivých položkách plánu sa do príslušného okienka označí jedna alebo viac možností, ktoré zodpovedajú špecifickým potrebám žiaka, v niektorých položkách je potrebné odpoveď vypísať. Tie položky, prípadne ich časti, ktoré nezodpovedajú špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka, sa vynechajú. Plán je platný pre jeden školský rok. Ak v nasledujúcom školskom roku nenastanú zmeny, v príslušnej tabuľke sa iba obnoví údaj o novom školskom roku. V prípade, že zmeny nastanú, vypracuje sa nový plán.

Na predchádzajúce časti plánu podľa potreby nadväzuje *individuálny vyučovací plán* toho predmetu či predmetov, v ktorých sa má rozvíjať nadanie žiaka (skupiny žiakov). Vypracúva ho vyučujúci učiteľ v spolupráci so špecializovaným pedagógom nadaných. Môže mať formu *časovo-tematického plánu* na určité obdobie.

Materiál *Výchovno-vzdelávací program žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami – Program pre intelektovo nadaného žiaka* si škola vyžiada od svojho zriaďovateľa. Formulár Individuálny výchovno-vzdelávací plán si škola môže rozmnožiť podľa potreby.

Súčasťou programu je zoznam dostupnej knižnej literatúry k problematike nadaných detí a ich výchovy a vzdelávania.

* V budúcnosti sa predpokladá vytvorenie profesie špeciálneho pedagóga nadaných. Za súčasného stavu určí pedagóga, ktorý sa bude špecializovať na prácu s nadanými žiakmi, riaditeľ školy spomedzi pedagogických zamestnancov školy s pedagogickou spôsobilosťou pre prácu so žiakmi 1. stupňa základnej školy alebo špeciálnej základnej školy podľa vyhlášky MŠ SR č. 41/1996 Z.z. v úplnom znení a zabezpečí, aby si zvýšil kvalifikáciu postgraduálnym vzdelávaním, špeciálnym inovačným štúdiom alebo cyklickým vzdelávaním zameraným na pedagogiku nadaných, prípadne kurzom organizovaným Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie alebo zaškolením v Škole pre mimoriadne nadané deti.

Charakteristika intelektovo nadaného žiaka

Pre intelektovo nadaných žiakov školského veku je typický akcelerovaný kognitívny vývin, ktorý sa pri dostatočnej motivácii a tvorivosti za adekvátnej stimulácie zo strany prostredia premieta do vysokých (v porovnaní s rovesníkmi) výkonov v jednej alebo viacerých intelektových činnostiach. Nie vždy to musí byť učebná činnosť v škole. Práve preto je treba intelektovo nadané deti podchytiť a vytvoriť im pre vzdelávanie adekvátne podmienky.

Medzi typické charakteristiky intelektovo nadaných detí patria:

- skoré čítanie (dieťa sa naučí čítať ešte v predškolskom veku),
- objavenie sa kalkulačných spôsobilosti už v predškolskom veku (dieťa sa ešte pred zaškolením naučí spočítavať a odpočítavať v obore nad desať),
- dobrá pamäť, rýchlosť a ľahkosť učenia,
- vysoká intelektuálna zvedavosť,
- aktivita, motivácia, radosť z objavovania nového,
- široké spektrum záujmov,
- záujmy netypické pre daný vek, zaniietenosť pre niektorú oblasť, hlboké vedomosti dieťaťa v tejto oblasti (dinosaury, astronómia, zemepis, živočíchy a pod.),
- schopnosť sústrediť sa na predmet svojho záujmu,
- kladenie nezvyčajných, hraničných otázok (čo je za nekonečnom, čo je pred životom),
- široká slovná zásoba a dobrá argumentácia,
- potreba vymýšľať, nekonvenčnosť, kritickosť k autoritám.

Nie každé nadané dieťa je nositeľom všetkých či aspoň väčšiny týchto charakteristík. Skupina intelektovo nadaných je veľmi rôznorodá – nemožno hovoriť o typickom predstaviteľovi intelektovo nadaných.

S intelektovým nadaním sa niekedy spájajú aj problémové charakteristiky. Patria k nim:

- nižšia potreba spánku, niekedy až jeho poruchy,
- nedostatočne rozvinutá grafomotorika,
- nízke sebavedomie,
- znížená sociálna adaptácia, emocionálne problémy, negativizmus,
- neochota podriaďiť sa vonkajšej autorite,
- neochota prijať prehru,
- perfekcionizmus, príliš vysoké požiadavky na seba alebo okolie,
- neobvykle doslovné chápanie významu slov prejavujúce sa „chytaním za slovíčka“.

Intelektové nadanie sa môže spájať aj s niektorými postihnutiami alebo narušeniami, okrem telesných a senzorických to bývajú aj vývinové poruchy učenia, poruchy pozornosti a hyperaktivita (ADD/ADHD), prípadne poruchy správania. V jednotlivých prípadoch sa s mimoriadnym nadaním môžu súčasne vyskytovať aj také poruchy ako zajakavosť, ojedinele aj Aspergerov syndróm, psychiatrické a neurotické poruchy (napr. depresie) a pod.

Všeobecné odporúčania pre postup pedagóga vo výchovno-vzdelávacom procese

Vo výchovno-vzdelávacom procese pedagóg:

- akceptuje žiaka s intelektovým nadaním a rešpektuje špecifiká jeho osobnosti a správania,
- zohľadňuje jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby,
- rozvíja a stimuluje jeho poznávacie schopnosti,
- dbá na všestranný rozvoj jeho osobnosti, a to v oblasti kognitívnej, motivačnej, vôľovej i sociálnej,
- vytvára podmienky pre začlenenie intelektovo nadaného žiaka do kolektívu,
- pozitívne ho hodnotí a povzbudzuje.

Vo výchovno-vzdelávacom procese učiteľ nasledovne modifikuje svoje prístupy vzhľadom na špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby intelektovo nadaného žiaka:

- ◆ Nadané deti potrebujú úlohy na vyššej než bežnej úrovni. Ťažko znášajú dlhodobý mechanický nácvik a dril. Preto aj tréning jednoduchých zručností (krasopis, počítanie) potrebujú precvičovať na stimulujúcich úlohách. **Stimulujúce úlohy** pre nadaných sú také, ktoré predpokladajú zapojenie vyšších úrovní myslenia – logické myslenie, riešenie problémových úloh, komplexnejšie – viackrokové úlohy (teda také, pri ktorých nacvičujú danú zručnosť prostredníctvom riešenia inej, komplexnejšej úlohy, napr. v nácviku písania neopisujú slová, ale najprv vyriešia prešmyčku a napíšu až výsledné riešenie.)
- ◆ Nadané deti zväčša ukončia požadované úlohy skôr a v zostávajúcom čase potrebujú byť **zmysluplne zamestnané** – mať možnosť uskutočňovať úlohy navyše. Zmysluplnosť znamená, že pre nadané dieťa sú činnosti podnetné a pracujú na nich s radosťou. Ak napr. skončia pravopisné cvičenie skôr, nie je vždy vhodné zadať im ďalšie pravopisné cvičenie – to pre ne už môže byť príliš mechanické. Malo by riešiť úlohu iného typu alebo na vyššej úrovni, prípadne aj z inej oblasti ako je daný vyučovací predmet. To sa týka nielen práce v spoločnej triede, ale aj v oddelených skupinách nadaných detí.
- ◆ Niektoré časti učiva môžu byť nadaným deťom **už známe**. Je preto vhodné dopredu si overiť ich znalosti (týka sa to napr. prvouky, prírodovedy alebo matematiky) a potom ich podnecovať k zmysluplnej činnosti (napr. práca na samostatnom referáte, samostatná práca s literatúrou, pracovný list s problémovými úlohami). Problémové úlohy sú také, pri ktorých dieťa využíva známe poznatky v dosiaľ neznámych súvislostiach – kde rieši úlohy preň nového typu.
- ◆ Cieľom špeciálnej edukácie intelektovo nadaných žiakov nie je mechanické osvojenie si nových poznatkov. Informácie, ktoré žiaci získajú, majú slúžiť rozvoju ich vyšších poznávacích schopností a celej osobnosti. Nové poznatky sú **prostriedkom** rozvíjania, **nie cieľom** vzdelávania.
- ◆ Nie je vhodné nadané deti motivovať k vyššiemu výkonu individuálnymi súťažami (kto skôr vypočíta, kto najlepšie vyrieši a pod.). Takéto činnosti môžu byť pre perfekcionista deti zbytočne stresujúce. Nadané deti sa musia naučiť **spolupracovať** (niekedy sú príliš individualistické), preto je vhodnejšie pred konkurenciou uprednostňovať spoluprácu (práca v skupinách).
- ◆ Nadané deti niekedy riešia úlohy **svojím vlastným spôsobom**. Je užitočné nevnučovať im osvedčený spôsob, ba práve naopak, nechať ich samostatne riešiť neznáme úlohy.

Spôsoby riešenia si potom môžu vzájomne porovnávať, argumentovať za a proti. Rozvíja sa tak ich metakognícia.

- ◆ Niektoré nadané deti si kladú príliš vysoké ciele. Preto je užitočné umožňovať im vytváranie správneho sebaobrazu častým **sebahodnotením**.
- ◆ Niekedy majú učitelia tendenciu vyplniť voľný čas nadaných detí na hodine tým, že ich poveria pomocou slabším spolužiakom. Hoci občasné aktivity tohto typu môžu pozitívne stimulovať emocionálny vývin nadaného žiaka, stavať ho do roly pomocníka učiteľa pri práci so zaostávajúcimi žiakmi nie je vhodné. Pedagóg má mať na pamäti predovšetkým rozvíjanie silných stránok samotného nadaného dieťaťa.
- ◆ Pri práci s nadanými deťmi s postihnutím alebo rôznymi narušeniami sa špeciálnopedagogická činnosť musí popri reedukácii sústrediť na rozvíjanie silných stránok intelektovo nadaného žiaka. Napríklad pri práci s intelektovo nadaným dyslektikom venovať okrem nápravy poruchy dostatočný priestor stimulácii oblastí vysokého výkonu žiaka, a to aj s pomocou kompenzačných pomôcok a aktivít (PC, zvukové nahrávky, diferencovaný text ap.).
- ◆ Popri rozvíjaní kognitívnej stránky intelektovo nadaného žiaka je dôležité rozvíjať celú jeho osobnosť a sústrediť sa na reedukáciu (elimináciu, nápravu) prípadných problémových prejavov správania súvisiacich s jeho nadaním (znížené sebavedomie, perfekcionizmus ap.).

◆ **Formy edukačnej práce s integrovanými nadanými žiakmi**

- ◆ V bežnej triede môže byť integrovaný jeden intelektovo nadaný žiak, dvojica, trojica alebo skupina intelektovo nadaných žiakov. Práca pedagóga reflektuje túto skutočnosť. Prístup pedagóga nezávisí len od individuality integrovaného intelektovo nadaného (intelektovo nadaných) žiakov, ale aj od počtu integrovaných žiakov v jednej triede. *Od tejto skutočnosti sa odvíjajú organizačné formy edukačnej práce s integrovanými intelektovo nadanými žiakmi.* Pri jednom žiakovi alebo veľmi malom počte žiakov je prístup viac individualizovaný, pri skupine integrovaných žiakov je možné viac uplatňovať skupinové aktivity.
- ◆ Pri integrácii skupiny nadaných žiakov môžu nastať tri edukačné situácie:
 - ◆ spoločné vyučovanie všetkých žiakov triedy – bežných aj nadaných – jedným učiteľom,
 - ◆ spoločné vyučovanie všetkých žiakov triedy – bežných aj nadaných – kmeňovým učiteľom a špecializovaným pedagógom (prípadne asistentom učiteľa),
 - ◆ oddelené vyučovanie bežných detí kmeňovým učiteľom a nadaných detí špecializovaným pedagógom.
- ◆ V týchto situáciách sa odporúča:
 - ◆ **Pri spoločnom vyučovaní všetkých detí jedným učiteľom:**
 - ◆ Využívať diferencované aktivity, napr. zadávanie dvojitého úloh (menej náročná a náročnejšia verzia). Deti (nadané ale i ostatné) si môžu vybrať, na ktorých úlohách budú pracovať).
 - ◆ Ak je potrebné s niektorými deťmi precvičiť učivo, ktoré iné deti už ovládajú, možno týmto deťom zadať samostatnú úlohu, so slabšími žiakmi precvičovať, potom im zadať cvičenie a zatiaľ vyhodnotiť prácu, tých, ktorí pracovali samostatne.
 - ◆ Pri vhodných aktivitách nechať priestor nadaným deťom, aby s ostatnými zdieľali svoje vedomosti (napr. na prvouke, prírodovede, kde pravdepodobne majú širšie poznatky – nemusí všetko vysvetľovať učiteľ, ak to ovláda aj dieťa).
 - ◆ **Pri spoločnom vyučovaní všetkých detí učiteľom a špecializovaným pedagógom:**
 - ◆ Využívať diferencované aktivity, odlišné úlohy pre bežných a nadaných žiakov.
 - ◆ Pracovať v skupinách, pričom je vhodné skupiny rôzne obmieňať, aby si deti mohli vyskúšať rôzne roly (vodca, zapisovateľ, organizátor a pod.).
 - ◆ Špecializovaný pedagóg pracuje najmä s nadanými deťmi – venuje im individuálnu starostlivosť (zadáva im zložitejšie úlohy, povzbudzuje ich, poskytuje pomoc pri samostatných aktivitách), alebo pracuje so skupinou nadaných detí pri diferencovanom vyučovaní (čítanie na koberci, práca s pracovnými listami – činnosti, pri ktorých nedochádza k rušeniu zvyšku triedy, ale umožňujú nadaným deťom pracovať na podnetných úlohách).
 - ◆ **Pri oddelenom vyučovaní nadaných detí:**
 - ◆ Individuálne zadávať úlohy podľa schopností a motivácie žiakov.

- ◆ Rozširovať učivo a venovať sa témam, na ktoré nie je priestor pri ostatných formách práce.
- ◆ Uplatňovať kritické myslenie, nechať žiakov argumentovať, povzbudzovať ich k tomu.
- ◆ Náviku mechanických činností (algoritmy v matematike, pravopisné cvičenia a pod.) venovať len nutný priestor (tieto činnosti by mali byť nacvičené počas práce v spoločnej triede).
- ◆ Vytvoriť priestor na vyjadrenie sa žiakov o vlastných spôsoboch ako riešili úlohu, na nápady, ako možno ináč postupovať, na hodnotenie rôznych možností (ich výhodnosti a nevýhodnosti).
- ◆ Niektoré zručnosti žiakov možno rozvinúť samostatným riešením nenacvičených úloh (napr. ako násobiť väčšie čísla, ako rozlišovať slovné druhy) – deti na základe intuície alebo logického zdôvodňovania vymyslia vlastný algoritmus, potom ich postupne môžeme správne volenými príkladmi priviesť k samostatnému objaveniu postupu, ktorý sa približuje tomu, ktorý si majú osvojiť. Žiaci sa teda nenaučia postupy a algoritmy mechanicky (vysvetlením a precvičením), ale samy objavujú princípy.
- ◆ Uplatňovať princípy problémového vyučovania a prvky integrovaného tematického vyučovania.
- ◆ Využívať projektové vyučovanie, pri ktorom majú deti tvoriť samostatné práce zamerané na im blízke témy.

Okrem týchto foriem je podľa konkrétnych výchovno-vzdelávacích potrieb intelektovo nadaného žiaka možné v jeho individuálnom výchovno-vzdelávacom pláne uplatniť aj rôzne formy akcelerácie (výučba niektorých predmetov vo vyššom ročníku, preskočenie ročníka, absolvovanie dvoch ročníkov v rámci jedného školského roka, skoršie zaškolenie a pod.).

INDIVIDUÁLNY VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PLÁN

(Vyplňuje sa do dvoch mesiacov od začiatku školského roka alebo od zaradenia žiaka do výchovno-vzdelávacieho programu pre intelektovo nadané deti. Prípadné zmeny sa do neho zaznamenávajú priebežne.)

A. Osobné údaje žiaka

Meno a priezvisko :

Dátum narodenia :

Dátum zaškolenia žiaka:

Dátum začatia práce podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho plánu:

ÚDAJE O DOTERAJŠEJ VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ :

Zaradenie	kde	od-do
Materská škola		
Základná škola		
Špeciálna škola		

ÚDAJE O DOTERAJŠEJ PSYCHOLOGICKEJ A/ALEBO ŠPECIÁLNOPEDAGOGICKEJ STAROSTLIVOSTI

Zaradenie	kde	od-do
Pedagogicko-psychologická poradňa		
Špeciálnopedagogická poradňa, resp. Detské integračné centrum		
Logopedická poradňa		
Iné		

VÝSLEDKY PSYCHOLOGICKEJ A ŠPECIÁLNOPELAGOGICKEJ DIAGNOSTIKY ŽIAKA

Záver psychologického vyšetrenia:

Neverbálne intelektové schopnosti – pásma	
Verbálne intelektové schopnosti – pásma	
Tvorivosť – pásma, prípadne štruktúra	
Sociálne začlenenie (sociabilita)	
Pozornosť, vytrvalosť, iné osobitosti	
Celkové zhodnotenie nadania dieťaťa	

Záver pedagogického, resp. špeciálnopedagogického vyšetrenia:

--

Ďalšie údaje o dieťati (špeciálnopedagogická diagnóza; medicínska diagnóza, ak ide o dieťa s postihnutím, zdravotne oslabené alebo chronicky choré):

--

Priebežné zmeny (dátum):

--

B. Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiaka

B I. TECHNICKO-MATERIÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE

(Časť B I. sa vypracúva do dvoch mesiacov od začiatku školského roka alebo od zaradenia žiaka do programu pre intelektovo nadané deti. Prípadné zmeny sa do nej zaznamenávajú priebežne.)

Pre vzdelávanie intelektovo nadaného žiaka škola zabezpečí špecializovaného pedagóga:

Áno, rozsah práce s nadaným dieťaťom (hod./týždeň):	nie
---	-----

Pre priebeh výchovy a vzdelávania intelektovo nadaného žiaka škola zabezpečí spoluprácu:

	áno	nie
s pedagogicko-psychologickou poradňou		
so špeciálno-pedagogickou poradňou alebo DIC		
so špeciálnou základnou školou (ktorou)		
s logopedickou poradňou		
s iným odborným pracoviskom (ktorým)		
so školou vyššieho stupňa (ktorou)		
s vedeckým ústavom rezortu alebo SAV (ktorým)		
s individuálnymi odborníkmi (meno a odbor)		

Pre optimálne vzdelávanie intelektovo nadaného žiaka škola zabezpečí:

	áno	nie
alternatívne učebnice (predmet)		
alternatívne pracovné listy (predmet)		
encyklopedickú literatúru		
audiovizuálnu techniku (akú)		
počítačovú techniku		
interaktívne vzdelávacie PC programy (aké)		

Priebežné zmeny – poznámky (dátum a podpis):

--

B II. ŠPECIFIKÁ VYUČOVACIEHO PROCESU

(Vypracúva sa do dvoch mesiacov od začiatku školského roka alebo od zaradenia žiaka do programu pre intelektovo nadané deti. Položky, príp. ich časti, ktoré nezodpovedajú špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám dieťaťa, sa nevyplňajú. Plán je platný pre jeden školský rok. Ak v nasledujúcom školskom roku nenastanú zmeny, v príslušnej tabuľke sa iba obnoví údaj o novom školskom roku. V prípade, že zmeny nastanú, vypracuje sa nový plán.)

Šk. rok									
Trieda									

UČEBNÝ PLÁN

	áno	nie
Žiak postupuje podľa individuálneho učebného plánu základnej školy		
Žiak postupuje podľa učebného plánu pre individuálne a skupinovo integrované intelektovo nadané deti*		
Žiak navštevuje niektoré predmety vo vyššom ročníku (ktoré)		
Žiak absolvuje niektoré predmety (ktoré) dvoch ročníkov v rámci jedného školského roka		
Iné		

Modifikácia učebného plánu v predmetoch:

--

Ďalšie záznamy:

--

* Schválené Ministerstvom školstva SR dňa 25.8.2005 pod č. CD-2005-19371/26372-1:091.

Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracovali (meno, dátum a podpis):

triedny

učiteľ:

špecializovaný

pedagóg:

Schválil:

Riaditeľ

školy:

Rodič (zákonný zástupca) dieťaťa súhlasí so zaradením svojho dieťaťa do programu pre intelektovo nadané deti a jeho postupom podľa tohto výchovno-vzdelávacieho plánu. Súčasne berie na vedomie, že ak sa nadanie dieťaťa nebude formovať v súlade s očakávaním a pre jeho rozvoj sa ukáže vhodnejší bežný výchovno-vzdelávací postup, môže byť z programu vyradené a ďalej postupovať ako bežný žiak základnej školy. Tento krok musí škola s rodičom vopred prerokovať.

Meno, dátum a podpis rodiča:

Dôležité upozornenie:

Všetky údaje o žiakovi sú určené len pre vnútornú potrebu školy a zákonných zástupcov dieťaťa a sú dôverného charakteru!

LITERATÚRA

DOČKAL, V.: Talent nie je dar. Bratislava : Smena, 1986.

DOČKAL, V.: Zaměřeno na talenty. Praha : NLN, 2005.

DOČKAL, V. a kol.: Psychológia nadania. Bratislava : SPN, 1987.

HŘÍBKOVÁ, L.: Nadání a nadaní. Praha : PdF UK, 2005.

JURÁŠKOVÁ, J.: Základy pedagogiky nadaných. Pezinok : Formát, 2003.

LAZNIBATOVÁ, J.: Nadané dieťa, jeho vývin, vzdelávanie a podporovanie. Bratislava : Iris, 2001.

MESZÁROŠOVÁ, M.: Nadané deti. Poznávanie a rozvíjanie ich osobnosti. Prešov : ManaCon, 1998.

MUSIL, M.: Cesty k nadaniu. Bratislava : Smena, 1986.

MUSIL, M.: Talenty cez palubu. Bratislava : Smena, 1989.

OSTATNÍKOVÁ, D. – LAZNIBATOVÁ, J. – JURÁŠKOVÁ, J.: Spoznajte nadané dieťa – rodičom, psychologom a pedagógom. Bratislava : Asclepios, 2003.